

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Tkanina, tkanina dekoracyjna, tkanina artystyczna

Author: Piotr Wysogład

Citation style: Wysogład Piotr. (2013). Tkanina, tkanina dekoracyjna, tkanina artystyczna. "Eunomia" (Nr 4, (2013), s. 22).

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

Tkanina, tkanina dekoracyjna, tkanina artystyczna

dr Piotr Wysogład

Tkanina jest to wyrób powstały z dwóch układów nitki, umieszczonych zwykle na jednej płaszczyźnie, prostopadle do siebie i splecionych według określonego sposobu. Nitki biegnące wzdłuż tkaniny, stanowiące jej podstawę, nazywają się osnową. Przecinające je pod kątem prostym, to nitki wątku. W wyniku połączenia nici osnowy i wątku przez ich wzajemne przeplatanie powstaje tkanina. Natomiast najprzeróżniejsze sposoby łączenia tych dwóch układów nici nazywa się splotem.

Tkanina jest przedmiotem związanym z najwcześniejszym okresem cywilizacji człowieka, przedmiotem uniwersalnym, pełniącym wiele różnorodnych funkcji. Wiadomości o początkach tego rzemiosła dostarczyły głównie rysunki jaskiniowe, malarstwo wazowe i ściennie, płaskorzeźby oraz źródła pisane. Z wykopalisk archeologicznych wiadomo, że już w epoce kamiennej pojawiły się plecionki z sitowia i łyka oraz tkaniny połączone z włókien roślinnych i włosów zwierzęcych. W epoce brązu wyrób tkanin był już rozpowszechniony. Przyczynił się do tego postęp w technice tkania, a mianowicie wynalazek ramy, na którą naciągano osnowę. W późniejszych czasach, w miarę postępu i rozwoju techniki stosowanej również w procesie przerobu włókien użytych do tkania, wyrabiano coraz cieńsze i bardziej miękkie tkaniny.

Tkactwo użytkowe i dekoracyjne rozwijało się na ziemiach polskich od prawieków. Od najdawniejszych czasów różne materie zdobiły domy mieszkalne i świątynie. Szczególnie XVI i XVII wiek rozmiłowane były w bogatej dekoracji wnętrz ozdobnymi tkaninami. Suto zdobiły ściany zarówno skromnych dworców szlacheckich i mieszczańskich jak i zamków królewskich oraz magnackich. Zależnie od zamożności rozwieszano na ścianach różne w rodzaju i gatunku tkaniny, makaty, kilimy, kobierce, których używano nieraz do nakrycia stołów. Tkaniny również pokrywały stoły i łóżka w chacie chłopskiej, były to zapewne pasiaki lub kilimy.

Tkanina ozdobna w Polsce była ściśle związana z życiem codziennym, obyczajem na wszystkich szczeblach społecznych. I tak np. tkanina lniana nieodzowna była przy chrzcie, kobierzec natomiast przy obrzędzie zaślubin. Dużą rolę odgrywały również tkaniny w obrzędzie pogrzebowym. Ciało zmarłych, pochodzących z najniższych warstw społecznych, zawijano w kilimy z nie barwionej wełny. Splendoru podczas pogrzebu rycerza, który poległ w boju, dodawały tkaniny o kolorze karmazynowym. Ważną rolę odgrywały również tkaniny jako cenne dary w stosunkach kulturalnych i politycznych.

Tkaniny dekoracyjne są to wytwory wykonywane na warsztacie o bardzo prymitywnej

konstrukcji, zwanej krosnem tkackim. Często jest to zwykła rama drewniana z powbijanymi na jej przeciwległych bokach gwoździ, na które naciągnięta jest osnowa. Na tak prostym warsztacie można jednak stworzyć o wiele więcej niż zwykły pasiak czy tkaniny o użytkowym, banalnym, splotcie. Wszystko zależy od inwencji tkacza, któremu wyobraźnia podpowiada często wyższe wymagania. Na przykład niezliczoną kombinację krzyżowania nitki i prowadzenia osnowy i wątku, tworzenia nowych technicznych rozwiązań i stwarzania oryginalnych niepowtarzalnych wzorów jak to miało miejsce w dywanie dwuosnowowym.

Poszukiwania technologicznych nowości okazały się sukcesem, tkanina rozwijała się wielokierunkowo dochodząc w XX wieku do rangi sztuki zwanej sztuką czystą.

W drugiej połowie dwudziestego wieku polska tkanina artystyczna osiągnęła wysoki poziom artystyczny i zapoczątkowała wielokierunkowe poszukiwania w zakresie formy, które dobrze wpisują się w nurt sztuki współczesnej.

Podczas wernisażu